

Notaris, dichter en kunstverzamelaar

Notaris Willem de Langue (hierboven rechts) was een verwoed verzamelaar van schilderijen en 'rariteiten', die hij in zijn huis aan de Markt bij elkaar bracht. Hij behoorde tot de groep van ongeveer 40 belangrijke kunstverzamelaars in Delft. Mede door de vestiging van de Kamer Delft van de VOC konden de verzamelaars makkelijk aan hun 'rariteiten' komen. Denk aan schelpen, paradijsvogels, Indische kleding en kunstvoorwerpen uit Japan. Schilderijen werden meestal direct bij de schilders gekocht of bij een handelaar. Reijnier Jansz Vermeer, de vader van schilder Johannes, was zo'n handelaar. Zijn herberg 'Mechelen' op de Markt was een ontmoetingsplaats voor veel kunstliefhebbers. Waarschijnlijk heeft Willem hier een deel van zijn schilderijen gekocht.

Dat hij de familie kende is zeker; hij was getuige bij het ondertrouwcontract van Johannes en zijn vrouw Catharina Bolnes. Een 'echte Vermeer' zat er overigens niet in collectie, toen die jaren later van de hand werd gedaan. Wel negen werken van Cornelis Poelenburch (hier links) en vijf stukken van Leendert Bramer. Bramer was een Delvenaar, Poelenburch kwam vermoedelijk uit Utrecht en bracht een deel van zijn leven in Rome door.

Kunst was niet De Langues enige interesse. Hij maakte ook gedichten en hield van schoonschrijven. Hij ging ook op stap, om de collecties van anderen te bekijken. Dat blijkt uit het Haagse dagboek (1624) 'Spiegel van mijn leven' van de schoolmeester David Beck. Beck had veel familie en kennissen in Delft. Blijkbaar kende hij ook Willem de Langue. De notaris bezocht David Beck op 27 oktober in Den Haag, samen met 'eenen Juwelier (liefhebber der conste)'. Ook Beck's jongere broer Steven was aanwezig. David Beck beschrijft het bezoek als 'beziende mijne printen, teijckeningen ende andere conste'. Beck tekende graag als hobby en was dichter van professie. Vervolgens vertrok het gezelschap weer naar Delft.

Op 8 december brengt Beck, met zijn broer Hendrick (die in Delft een Franse school heeft) een tegenbezoek aan Willem de Langue die hem op zijn beurt 'verscheidene nieuwe teijckeningen ende schilderijens toonde'.

Hendrick/Heijndrick komt in het Delftse archief voor. Bij de geboorte van zijn zoon David in 1621, treedt David Beck op als getuige. De oom uit Den Haag; dat kan toch bijna niet anders. *Links: loflied op De Langue, in schoonschrift.*

Frappant is dat eerder in de zeventiende eeuw er een Maria Beck in Delft is te vinden, een schoonschrijfster, die les gaf maar ook schoonschrijf-schoolboeken schreef. Zij is beter bekend als Maria Strick, omdat zij met Jan of Hans Strick was getrouwd. Hij was schoenmaker maar schoonde zich om tot graveur, om mee te helpen aan het drukken van Maria's kunstig werk. *(Rechts)*

Haar vader, Casper Beck, kwam uit Antwerpen naar 's-Hertogenbosch, waar Maria werd geboren. Haar ouders verhuisden naar Delft, en woonden op het huidige adres Oude Delft 79. Daar kreeg vader Beck in 1589 toestemming om een 'Francoische en Duytsche' school te beginnen. Dochter Maria kreeg er een baan als onderwijzeres, en na de dood van haar vader in 1606 zette ze die school voort, tot ze in 1615 met man en kinderen naar Rotterdam verhuisde.

Hendrick en David Beck zijn vermoedelijk haar neefjes. Hendrik had een Franse school in Delft, maar het is de vraag waar. Toen hij trouwde, in 1620, woonde hij aan de Koornmarkt.

Willem de Langue, geboren in 1599, zou les in schoonschrijven van Maria kunnen hebben gekregen, maar net zo goed van een andere schoonschrijver in Delft. Maria overlijdt in 1624.

Opmerkelijk zijn de gemeenschappelijke interesses bij de Becks en De Langue.

Eerder in 1624, op 14 juni, las Beck een 'satyrdicht' getiteld 't Nootsackelijck Mal (het Noodzakelijke Kwaad) geschreven door Jacob Westerbaen. Het onderwerp van de satire was vermoedelijk de Delftse schutterij. Toegevoegd is een weerwoord op het gedicht van twee auteurs, Z.B. en W.D.L. Zij schrijven onder meer, citaat: "een dom Doctor in Den Hage ...schildert [ons] soo leelick off". Dit geschrift werd gedrukt in Delft bij Jan Waelpot. Volgens de voetnoten van degene die het dagboek in 1993 heeft uitgegeven (S. Veldhuizen bij Verloren), moet W.D.L. toch zeker worden gelezen als de initialen van Willem de Langue.

Dat Willem de Langue zich zou willen verweren is niet verwonderlijk. Hij was lid van de Delftse schutterij, de burgerordebewakers uit die tijd. Hij staat fraai afbeeld op een schilderij van Jacob Delf II, samen met een musketier, Daniël Franz. van der Brugge herbergier in 't Hemelrijck aan de Voldersgracht, zijn achterbuurman blijkbaar. Het werd in 1648 gemaakt. Willem de Langue staat pontificaal vooraan.

Dat Jacob Delf II de schilder is staat vast. De Rijksdienst voor Kunsthistorische Documentatie kent een document van de kunstenaar, die heeft verklaard, dat De Langue hem heeft betaald.

“Getuge ick ondergess. dat Willem de Langue sijn stuck schilderij, dat op de Doele sal gehangen werden, daer Daniel van der Bruggen mede in geschildert is, mij alleen, ende voort geheel voldaan heeft ende oversulcx sijn eijgen stuck te wesen. In kennisse der Waerheyt is deze bij mij onderteijckent opden VII September a.° 1648. Jacobus Delfff 1648”. Duidelijker kan niet. *Rechts: Van Mierevelt schildert zijn kleinzoon Jacob Delfff II.*

Na dertig jaar verzamelen bood Willem de Langue zijn collectie te koop aan: het 'tres curieux Cabinet' bestond uit 89 schilderijen van veertig verschillende schilders. Niet alles werd verkocht, een jaar later werd nog een poging ondernomen om zijn 'Hoorntjes Ende Rariteyten' te verkopen. De Langue overleed waarschijnlijk in 1656, een begraafinschrijving is niet gevonden. In het testament van zijn weduwe, op 7 maart 1657, wordt zijn overlijden vermeld.

Corrie den Hengst. Bijdragen Kees van der Wiel, Els Kemper.

Bronnen:

Jaap van der Veen e.a. Schatten in Delft, Burgers verzamelen 1600-1750

David Beck, Haags Dagboek (in 1993 door S. Veldhuizen uitgegeven bij Verloren).

Els Kloek, 1001 Vrouwen uit de Nederlandse geschiedenis

Hendrick of Heijndrick Beck, Collectie Delft, Nadere Toegangen, Trouwakte, Doopaktes.

Rijksdienst Kunsthistorische Documentatie, portret Jacob Delfff II en de verklaring die hij gaf over het maken van het schilderij van Willem de Langue.